

- په ورځني ژوند کې لکه په پېرود، پخلي، ودانۍ، طبابت او حتی ورزش کې اندازه کېږي حیاتي رول لري.

3- واحد څه دی؟

تعریف :- واحد د یو کمیت مشخص مقدار دی چې و مقیاس (پر تله کولو) به توګه په پام کې نیول کېږي او نامعلوم کمیتونه له هغه سره پرتله کېږي. لکه:

- متر د اړدوالي لپاره
- کیلو ګرام د وزن لپاره
- ثانیه د وخت لپاره

4- فرعي واحدونه څه دی؟

- فرعي واحدونه هغه واحدونه دي چې د اصلي واحد څخه کوچني یا لوی جوړ شوي وي.

د مثال په توګه :-

- 1 - میلی متر، سانتي متر ← د متر څخه
- 2 - ګرام ← د کیلوګرام څخه
- 3 - دقیقه، ساعت ← د ثانيې څخه

د واحدونو د بېلګې جدول:

اصلي واحدونه	فرعي واحدونه	د اندازه گیری ډولونه
متر (m)	mm, cm, km	طول
کیلوګرام (kg)	g, mg	کتنه (وزن)
ثانیه (s)	ساعت او دقیقې	وخت

د اووم ټولگی د فزیک لارښود - لومړۍ اونۍ

مبحث: فزیک څه شی دی؟ د اندازه گیری مفهوم، واحد او فرعي واحدونه

بنسټیز مفاهیم چې باید زده کړل شي!

□ فزیک څه دی؟

د فزیک علم هدف د شیانو د جوړښت، قوانینو او ماهیت پیژندنه ده، دا علم طبیعي پېښې او د دوی ترمنځ اړیکه مطالعه کوي.

♦ د فزیک سره اړوند مثالونه:-

1. کله چې توپ هوا ته غورځوي، وروسته له لږ وخت څخه ځمکې ته راځي، دا د جاذبه قوه له امله دی چې فزیک یې تشریح کوي.
2. کله چې بایسکل چلوي او بریک نیسي، بریک نیولو سره بایسکل درېږي. دا د اصطکاک قوه یوه بېلګه ده.
3. کله چې ته په تیاره کې څراغ بل کړي، څراغ د خونې رڼا کوي. فزیک مور ته تشریح کوي چې نور څنګه حرکت کوي.
4. کله چې ته زنگ فشار ورکړي او غږ واورې، فزیک زموږ سره مرسته کوي پوه شو چې غږ څنګه تولید او انتقالیږي.
5. کله چې ته اوبه گرمې کړي او بخار شي، دا د تودوخي انرژي د ګاز په حالت کې بدلیدل دي چې فزیک یې څیړي.

1- د اندازه کولو مفهوم

- اندازه کول، د یو کمیت د لویوالي مقایسه کول د هغه کمیت له واحد سره دي، تر څو معلوم شي چې د هغه لوی والی او یا کوچني والی د واحد څو برابره دی.
- مثال :- کله چې وایو "زما قد 150 سانتي متر دی" مطلب دا دی چې مور خپل قد د یوه معیار واحد (سانتي متر) سره پرتله کړی دی.

2- ولی اندازه گیری مهمه ده؟

- که اندازه گیری نه وای، مور نه شو کولی په دقیق ډول پوه شو چې یوه څېز څومره وزن لري، څومره اوږدوالی لري، یا څومره وخت نیسي.

- د آشپزخانې له ترازو څخه (که موجود وي) د شیانو لکه: - مڼه، کتاب، یا بوتل وزن واخلي.
- که ترازو نه لری، نو اټکل وکړئ او پرتله یې کړئ.
- لکه: «مڼه د اوبو له بوتل نه سپکه ده.»

دریم فعالیت :- د وخت ثبتول

- وگورئ څو ثانیه وخت نیسي چې 20 ځله پورته او ښکته توپ وکړئ.
- بیا یې د خپل ورور/ خور یا ملگري سره پرتله کړئ.

د خلاقانه لارې زده کړی

واحدونه رسمول:-

- یو مفهومي نقشه جوړه کړئ چې پکې اوږدوالی، وزن او وخت په ځانګیز ډول رسم شوي وي، د اړونده واحدونو او فرعي برخو سره.

کتابتون جوړول: - زه څوک یم؟ زه یو واحد یم!

- د هر واحد لپاره (لکه متر، کیلوګرام، ثانیه) یوه پاڼه طرحه کړئ چې پکې پېژندنه، کارونه او تصویر وښيي.

وره نندارې :-

- د واحدونو رول ولوبوئ! د بېلګې په توګه یو څوک ووايي.
- زه کیلوګرام یم! که زه نه وای، وزنونه به ګډوډ شوي وای.

د زده کړې لنډیز:-

موضوع	کلیدي ټکي
اندازه کول	د یو واحد سره د مقدار پرتله
واحد	ثابته اندازه د سنجش لپاره (لکه متر، کیلو ګرام
فرعي واحد	د اصلي واحد کوچني یا لوی بڼه
اهمیت	په پېر، طب، جوړولو او ورځني ژوند کې ضروري

پوښتنې :-

لومړۍ پوښتنه: تعریف ورکړئ

- اندازه گیری څه دی؟
- د ورځني ژوند د اندازه گیری دري مثالونه ولیکئ.

دویم پوښتنه: تطبیق او مفاهیم

- واحد د مناسب شی سره وصل کړئ:

1. متر → الف. د بدن وزن
2. کیلو متر → ب. د دوو ښارونو ترمنځ فاصله
3. ثانیه → ج. د منډې وخت

(ځواب: 1-ب، 2-الف، 3-ج)

دریم پوښتنه: -

- که یوه لرگی 1 متر او 20 سانتي متره وي، د هغې اوږدوالی څو میلی متره دی؟

ځواب :-

- 1متر = 1000 میلی متر
- 20سانتي متر = 200 میلی متر
- جمع = 1200 میلی متر

فعالیتونه په کور کې:

لومړۍ فعالیت : د قدونو مقایسه :-

- د رسی یا متر په وسیله د کورنۍ د غړو قدونه اندازه کړئ.
- بیا قدونه د تر ټولو اوږده نه تر ټولو لنډه په ترتیب ولیکئ.

دویم فعالیت :- د شیانو وزن کول.

که تاسی پورته مفاهیم زده کری وی، نو د دوهمی اوونی بحث ته د تگ لپاره چمتو یاست. اوږدوالی،
کتلی او وخت د اندازه کولو وسایل

پام وکړئ! د پورته مطالبو د لا ښه درک لپاره حتمي ده چی د مکتب کتاب او درسي ویدیو ته مراجعه
وکړئ.